

**ФОРМУВАННЯ ГРОМАДСЬКИХ ПРОСТОРІВ ЯК ЗАСІБ ПОКРАЩЕННЯ
СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ПРОЦЕСІВ МІСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА**¹**Вахніченко О.**

avakhnichenko@gmail.com, ORCID: 0000-0002-1244-8852

¹*Одеська державна академія будівництва та архітектури, Україна
вул. Дідріхсона, 4, м. Одеса, 65029, Україна*²**Руденко А.**

alinarudenko75@gmail.com, ORCID: 0000-0001-5416-7306

²*Харківський національний університет міського господарства ім. О.М. Бекетова, Україна
вул. Чорноглазівська, 17, м. Харків, 61002, Україна*

Анотація. В статті розглядаються особливості формування громадських просторів у міському середовищі. Вони є важливим засобом для підвищення фізичних якостей середовища та центрами соціальної активності населення. Наводиться огляд сучасних досліджень громадських просторів, пов'язаних з соціокультурними процесами. Зазначається, що громадські простори пройшли довгий процес еволюції: від агори до сучасного відкритого соціального простору. Громадські простори міста є центрами соціальної взаємодії населення, вони виступають в якості елементу функціонально-просторової організації середовища та соціокультурного осередку. Зазначено, що на параметри громадського простору та соціальні контакти між людьми впливає декілька різних аспектів: особливості розміщення оточуючих будівель, загальні габарити вулиці, наявність інфраструктури, транспортна доступність, рекреаційні зони, щільність населення тощо. Наукові дослідження соціології міста мають безпосередній зв'язок з фізичними особливостями міського середовища. Якість громадських просторів та активність їх використання мешканцями міста залежить від різноманітності поведінкових сценаріїв.

Планувальні та просторові характеристики громадських просторів формують декілька основних типів: лінійний тип простору, який має глибинне та фронтальне розкриття; локальний тип представляє собою напівзакритий або закритий простір, обмежений квартальною забудовою; розкритий простір представлений вільними від забудови ділянками середовища: майдани, парки, сквери тощо. Відповідно кожному з цих типів розглянуті приклади громадських просторів в різних містах України та їх вплив на розвиток соціокультурних процесів в середовищі.

В статті зазначено, що збільшення кількості громадських просторів в місті сприяє формуванню здорового активного середовища, в якому є місце для всіх верств населення.

Ключові слова: громадський простір, міське середовище, публічний простір, соціокультурні процеси.

Вступ. Сучасні українські міста страждають від низки проблем, які загрожують їхньому теперішньому та майбутньому функціонуванню і вимагають реалізації проєктів міського оновлення, зокрема, громадських просторів.

Україна останні роки перебуває в надважких умовах, які впливають на соціокультурні аспекти життя. Враховуючи ізоляцію під час карантину, що була спричинена COVID-19, та наслідками повоєнного життя з лютого 2022 року, люди мало спілкуються та знаходяться в стресовому, пригніченому стані. Воєнні дії також вплинули і на деградацію та руйнування міст, що, в свою чергу, залишає відбиток на загальному емоційному стані населення. Однак, після завершення карантину, попри тривалі повітряні тривоги та обстріли, люди намагаються соціально адаптуватися, знаходячись за межами дому. Тож, гарна інфраструктура та

перебування серед людей покращує загальний стан людини. В свою чергу, громадські простори міста є центрами соціальної взаємодії населення, вони виступають в якості елементу функціонально-просторової організації середовища та соціокультурного осередку [1].

Громадські простори сьогодні – це місця, що належать громаді або знаходяться у вільному доступі. Вони відкриті для всіх і не є комерційними. Зазвичай ми сприймаємо місто окремими частинами – мікрорайон, вулиці, парки, сквери тощо. Тому і громадські простори здебільшого сприймаються як окремі, дискретні одиниці. Проблеми, пов'язані з цими просторами, є локальними і можуть бути вирішені простим озелененням. Однак, погляд на місце з висоти, включаючи його оточення і контекст, відкриває несподівані нові можливості, роблячи громадські простори стратегічно важливими для громади.

В українських містах громадські простори у різні історичні періоди мали різноманітні функції, зокрема, політичну, комунікаційну, розважальну, торговельну, рекреаційну з проявом регіональної ідентичності та самоідентифікації. Сьогодні ж громадський простір зазнає значних трансформацій. Громадські простори можуть якісно впливати на соціокультурний аспект життя як містян, так і гостей міста, їх психологічний стан [2].

Тож, визначення взаємозв'язку планувальних особливостей громадських просторів з покращенням соціокультурних процесів в сучасному міському середовищі є актуальним на сьогодні. Особливості формування громадських просторів у міському середовищі є важливим засобом для підвищення фізичних якостей середовища та створення центрів соціальної активності населення. Нові включення оживляють вулиці, позитивно впливають на роботу бізнесу, що покращує також економіку міст. В такому разі, це призводить і до вдосконалення фасадів власниками бізнесу, зокрема, історичних.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження громадських просторів є досить розвиненим останні роки. Більшість з них розглядає сутність таких просторів, соціальний та економічний вплив на людей. Деякі роботи присвячені розкриттю терміну «громадський простір» або ж «публічний простір». Проаналізувавши роботи, можна казати, що ці терміни є синонімами, бо вітчизняні науковці використовують англomовну літературу, в якій існує термін «public space», що може мати різне трактування в перекладі.

Тож, Лукін С.О. у своїх роботах використовує термін «публічний простір», узагальнює формування теорії публічного простору міста на основі теоретико-методологічного й функціонального підходів та формулює власну трактовку цього терміну. Зокрема, автор зазначає, що «...публічний простір міста слугує об'єднувальною ланкою міста, саме він забезпечує його цілісність у фізичному та соціальному планах, забезпечуючи створення міської спільноти, відображаючи соціальний прояв міста» [3]. Крім цього, автор аналізує європейський досвід підходів до формування публічних просторів, проблематику та необхідність їх трансформації, бо це «...утворення, що формує колективні ідентичності та моделі соціальної поведінки», що можуть мати різну класифікацію за просторовими, розмірними особливостями та взаєморозміщенням і взаємодією [4,5].

Парфентьєва І.О. з колегами розглядала «...принципи формування та особливості функціонування «публічних просторів» міста, з метою адаптації їх до сільських поселень в аспекті об'єднання територіальних громад». В роботі описуються різні аспекти впливу публічних просторів, зокрема, соціально-культурний та безпековий [6].

Джі Ці, Суводіп Мазумдар, Ана Васконселос в своєму дослідженні наголошують саме на важливості соціокультурного аспекту формування громадських просторів. Зокрема, зазначається, що громадські простори потенційно заохочують до соціальної взаємодії та згуртованості та є доступними. Крім того, автори зауважують, що вплив залежить від ряду соціально-демографічних факторів, наприклад, етнічної приналежності, віку і тривалості проживання, а також сприйняття таких факторів, як почуття безпеки, візуальне сприйняття та прив'язаність до місця [7].

Сулик Т. в своїй роботі розглядає важливість соціального контакту в громадських просторах міст і те, що це повинно бути враховано на рівні розробки його функціонального наповнення. Авторка визначає основні види соціального контакту в умовах урбаністичного середовища, а також розглядає способи його забезпечення в громадських просторах міста [8].

Мезенцев К.В. з колегами проводять аналіз розподілу та ступеня відображення типів публічних просторів у різних планувальних зонах, та виявляють особливості впровадження засад партисипативного міського планування у Києві. Дослідження присвячено вивченню світового досвіду формування публічних просторів міст та зазначається, що налічується недостатня їх кількість в містах України. В статті розглядаються питання справедливого розподілу публічних просторів (нових та оновлених), зокрема, у Києві. Автори намагаються виокремити шляхи подолання несправедливості у розподілі, доступності та якості публічних просторів пов'язані із залученням мешканців до міського планування [9].

Н. Міхно розглядає саме соціологічний аспект змін міських публічних просторів у сучасних містах. В дослідженні автора зауважено, що такі простори мають символічне, семіотичне та соціальне значення. Також, виокремлюються характеристики просторів, зокрема, комфорт, доступність, вільний доступ до простору, рівність учасників, безпеку, зрозумілий функціонал, наповненість діяльністю, простір повинен займати конкретну міську територію і надавати можливість зустрічі з незнайомими людьми. Зазначається, що формування гібридних публічно-приватних просторів є унікальним явищем, що з'явилося на сучасному етапі розвитку міст [10]. Також, авторка в своїй монографії розглядає місто як культурний текст, а саме: особливості семантики та синтагматики міського простору [11].

Мета дослідження полягає у визначенні взаємозв'язку планувальних особливостей громадських просторів з покращенням соціокультурних процесів в сучасному міському середовищі.

Задачі дослідження передбачають збір та аналіз літературних джерел, практичного українського досвіду стосовно означеної теми; спираються на розуміння громадських просторів як важливих елементів щодо формування в сучасному місті сприятливого соціокультурного міського середовища, яке створюється певними типами просторів і можуть впливати на його покращення та гуманізацію.

Виклад основного матеріалу. Громадські простори як окремий елемент міського середовища, сформувалися ще в давні часи та являли собою відкриті майдани для зборів місцевих жителів. Грецькі агори та римські форуми слугували місцями концентрації суспільних, політичних, релігійних та торгових функцій. У часи середньовіччя в середовищі західноєвропейського міста формувалися здебільшого замкнені типи громадських просторів: вулиці та площі, які підкреслювали релігійну та торговельну направленість, мали невеликі розміри у зв'язку зі щільною забудовою міського середовища. У період Київської русі основний громадський простір розміщувався в межах дитинця, навколо якого були зосереджені світські, культові, торгові будівлі. А сам дитинець розміщувався на найвищій точці рельєфу, його планування підпорядковувалося природним характеристикам території. Період Ренесансу характеризується розробкою моделей ідеальних міст з чіткою герметичною структурою, якій підпорядкований громадський центр в вигляді загального майдану. Відкритий простір майданів часто поєднується з прилеглими будівлями за рахунок галерей на рівні першого поверху. Громадські відкриті простори епохи бароко також характеризуються чіткою геометричною композицією, але на відміну від Ренесансу, набувають динамічності форм завдяки оточуючим архітектурним будівлям.

Також актуально відзначити містобудівний спадок радянських часів на території України, де тогочасні принципи політичного та економічного планування у значній мірі вплинули на просторову організацію міст. Це проявилось у типових рисах та рівномірності розподілу відкритих просторів, чіткому функціональному зонуванні. Центральна частина

міста та громадські центри житлових районів виконували політичну та ідеологічну функцію [11].

Відкрити громадські простори є важливою складовою в розвитку міського середовища. Вони є не просто місцем, вони формують центри соціальної взаємодії. Окрім просторів, які сформувалися історично та тих, що є частиною загальної містобудівної структури міста, створюються «народні» простори, які виступають осередками соціальної активності міського населення. Громадські простори необхідно розглядати з двох основних позицій: в якості елементу функціонально-просторової організації середовища та соціокультурного осередку. До звичних нам майданів, парків, скверів, набережних, пішохідних вулиць тощо, у список громадських просторів додаються території внутрішньоквартальних просторів історичної забудови, які поступово стають місцями комунікації для спільноти, ревіталізовані території колишнього промислового призначення з урахуванням їх захисних смуг, простори навколо багатofункціональних, навчально-освітніх центрів та житлових комплексів.

Вповільнений розвиток деяких ділянок міського середовища на сучасному етапі пов'язаний не тільки з фізичним станом території та окремих об'єктів, але й з пригніченням соціокультурного потенціалу. Тому наразі постає задача забезпечення потенціальності громадських просторів та опрацювання різних сценаріїв перспективного розвитку. Тож на активізацію соціальних контактів на певній ділянці міського середовища напряду впливають фізичні характеристики простору та його предметне наповнення.

Параметри простору, які включають щільність населення, характер розміщення будівель, габарити вулиці, наявність інфраструктури та транспортну доступність, рекреаційні зони: все це впливає на соціальні контакти між людьми. Невеликі громадські простори, представлені вузькими вуличками, камерними скверами та парками іноді дають більше можливостей для спілкування та зустрічей, ніж великі відкрити простори без забудови [8].

Говорячи про успішні громадські простори, не завжди легко чітко визначити їхні характеристики та ключові компоненти. В посібнику «Як створити громадський простір: практичні рекомендації для громад» [12] виокремлені наступні ознаки успішного громадського простору:

- «орієнтований на людину як індивіда. Як тільки у громадському просторі починає переважати персональний транспорт, тоді дуже важко відстояти межі пішохода – основного користувача простору;
- має адаптивні активності у різні пори року/дні тижня/час доби;
- створює умови до використання простору різними соціальними групами, не розділяючи їх вираженими фізичними бар'єрами (парканами, огорожами);
- безпечний, дружній до вразливих груп населення – літніх людей, осіб із дітьми, дівчат-підлітків;
- включає у себе економічно ефективні в експлуатації архітектурні рішення – меблі, озеленення, мощення;
- зважений у фінансових витратах, використовує власні локальні особливості і не копіює типові рішення підрядників».

Дослідження, що стосуються міського середовища та поведінки жителів, повинні розглядатися в комплексі. З'являється все більше наукових досліджень соціології міста, де аспекти розвитку соціальних процесів напряду пов'язані з фізичними особливостями міського середовища. Місто вивчається як система, що дозволяє опрацювати глибинні процеси розвитку та організації середовища.

Не завжди наявність громадського простору є гарантією його активного використання мешканцями. Ті простори, що мають різноманітний сценарій функціонального використання: заклади дозвілля та харчування, місця активного та пасивного відпочинку, об'єкти мистецтва тощо, формують якісні характеристики середовища та створюють виразний асоціативний ряд.

Громадський простір у міському середовищі виконує наступні задачі:

- формує художньо виразний простір;
- налагоджує взаємозв'язок різних функціональних зон;
- поєднує забудову та відкриті простори у спільне композиційне рішення.

В деяких випадках громадський простір під відкритим небом є засобом формування міського інтер'єру. Особливо це стосується невеликих просторів: пішохідні вулиці в історичній забудові, внутрішньоквартальні території, озеленені зони біля громадських будівель тощо.

Громадські простори – це соціальні простори, які є відкритими та доступними для всіх. Вони можуть існувати у вигляді скверів, площ, парків, пляжів, дворових територій, тротуарів тощо. Використання поняття «громадський простір» походить з європейської традиції урбаністичних досліджень, де широко використовується термін «public space». Тобто, «public space» розглядаються як відкриті простори для відпочинку, рекреації та охорони здоров'я, як простори для дискусій, як доступні відкриті простори для різних груп людей на засадах соціальної свободи пересування та анонімності.

В світовій практиці є розповсюдженням створення пішохідних зон в історичному центрі міста. Поява пішохідних зон є, насамперед, запорукою безпеки і комфорту для мешканців та гостей міста, чистоти повітря, кращих умов для розвитку малого бізнесу та зменшення шумового забруднення [6].

Громадський простір в структурі міста має конкретні планувальні та просторові характеристики, які можна звести до декількох основних типів. До найрозповсюдженішого типу відноситься лінійний тип простору, який в міському середовищі представлений вулицями та набережними, що мають фронтальний та глибинний тип розкриття простору. Пішохідні вулиці, здебільшого, сприймаються глибинним розкриттям, оскільки обмежені з двох сторін існуючою забудовою. Набережні, в залежності від точок візуального сприйняття, можуть мати як фронтальний, так глибинний тип простору.

Лінійний простір також здатний до змін, наприклад, за рахунок збільшення довжини пішохідної частини вулиці і, відповідно, приєднання більшої кількості вулиць, які ведуть до головної артерії. Він також може утворювати мережу пішохідних вулиць, яка буде мати свою ієрархію та чітко побудований взаємозв'язок вулиць (рис.1).

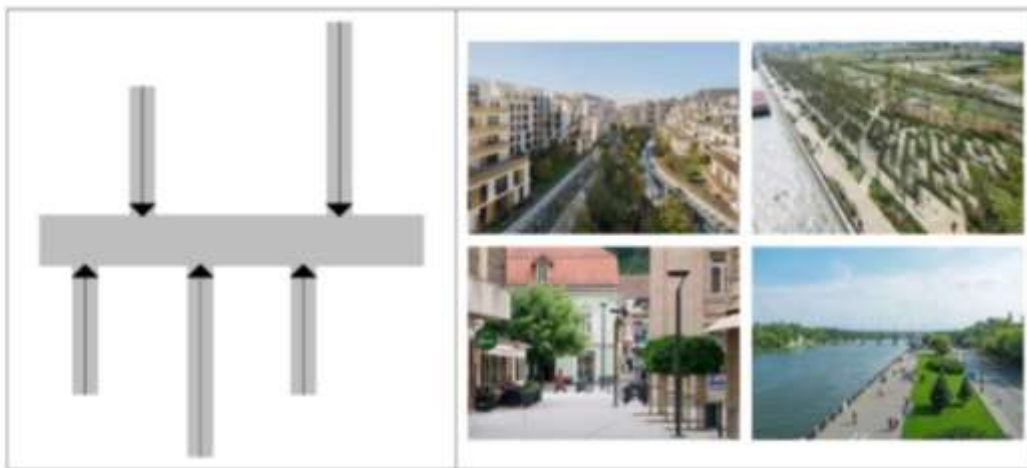

Рис. 1. Лінійний простір

Гарні приклади локальних включень є майже в кожному місті України. Зокрема, можна виділити вулиці Івано-Франківська, Чернівців та Львова.

У Львові такими прикладами можуть бути вулиці Леся Курбаса, Римлянина та Руданського. Деякі з них є пішохідними, а деякі створюють спільний простір для людей та

автомобілів. Наприклад, вулиця Руданського стала пішохідною вулицею під час її відновлення у 2018-2019 роках, має обмеження руху автомобілів [13]. В протигагу цьому, вулиця оживилася завдяки місцям відпочинку з новими лавами та озелененням (рис. 2). Вулиця Леся Курбаса є також пішохідною, однак, вона більше зорієнтована на роботу закладів, що розташовуються вздовж неї з літніми майданчиками (рис. 3).

Рис. 2. Вулиця Руданського, Львів [13]

Рис. 3. Вулиця Леся Курбаса, Львів [14]

Вулиця Римлянина до реконструкції мала занедбаний стан і переважно була зайнята запаркованими автомобілями, що заважало пішоходам (рис. 4). Попередньо поспілкувавшись з мешканцями вулиці, все ж було вирішено залишити автомобільний проїзд, що надає можливість доступу до державних установ, доставку продуктів до закладів харчування тощо. З іншого боку, оскільки вулиця закінчується тупиком, тут не передбачалося великого трафіку. Разом з цим, передбачено і громадський простір для пішоходів. Їхню взаємодію забезпечує певна геометрія паркувальних місць, різні вимощення та елементи регулювання – бетонні стовпці. Для автомобілів передбачено дві паркувальні зони: на сім та вісім місць. Пішохідна

зона передбачає озеленення у вигляді дерев та кущів, а місцеві мешканці почали розбивати там клумби. Зелені зони відгородили спеціальними декоративно-захисними валунами. Весь простір передбачено інклюзивним, вимощення виконані в один рівень [15].

Рис. 4. Вулиця Римлянина, Львів [15]

В Івано-Франківську з 2017 року почали працювати над створенням пішохідної зони в історичному центрі міста в межах вулиць Галицька, Станіславська, Тринітарська, Шеремети, Старозамкова, Страчених Націоналістів, Вірменська, Труша, площі Ринок та майдану Шептицького. В місті утворилося людиноорієнтоване доступне середовище з вуличними меблями, велостійками, новим освітленням, озелененням та принципами універсального дизайну (рис. 5, 6).

Рис. 5. Площа Міцкевича, Івано-Франківськ [15]

Деякі з вулиць повністю пішохідні, інші – частково: без транзитного руху або з облаштованими закритими паркувальними зонами. Приклад відновлення центральної частини міста показав, що центр міста ожив, наповнився життям. Прогулянкові зони притягують людей, з'явилися місця відпочинку та проведення різних івентів, місця спілкування, дозволя і відпочинок в колі друзів та сім'ї. Також це вплинуло на бізнеси, що працюють в пішохідних зонах і залучають до себе відпочиваючих, які більш схильні до невеликих, непередбачуваних

покупок. Їх діяльність безпосередньо розширилися і завдяки літнім майданчикам. Зокрема, це вплинуло і на туристичну привабливість міста.

Рис. 6. Вулиця Лесі Українки, Івано-Франківськ [15]

В Чернівцях прикладом відновлення вулиць є головна вулиця міста – вулиця Кобилянської (рис. 7). Головна «артерія» міста набрала нового вигляду з нагоди 600-річного ювілею міста в 2008 році, та знову приваблює місцевих жителів та гостей міста [16]. Крім прогулянкової зони, місць відпочинку, це простір, де відбуваються різні фести, презентації та виставки. Вулиця наповнена малими архітектурними формами та озелененням. Вздовж вулиці розташовані заклади з літніми зонами.

Рис. 7. Вулиця Ольги Кобилянської, Чернівці [14]

У Чернівцях разом з рішенням щодо експериментальної пішоходизації середмістя влітку 2022 року частину вулиці Чайковського зробили пішохідною [17]. У межах експерименту в місті протягом двох місяців у вихідні й святкові дні перекривали кілька вулиць у центрі й аналізували зміни трафіку. Це вплинуло на рішення щодо того, щоб після закінчення експерименту частину вулиці Чайковського і Готельний провулок залишити пішохідними [18]. Тож Готельний провулок перетворили на громадський простір з місцями відпочинку,

новим освітленням та озелененням. Покриття замінили та скомбінували: частина викладена старою бруківкою, щоб передати історичний дух центру міста, інша частина викладена новою рівною плиткою для комфортного пересування. На вулиці Чайковського обмежили рух автомобілів і влаштували клумби та літні майданчики закладів харчування. За словами урбаніста Сергія Момотюка, за статистикою зараз по Готельному провулку проходить у п'ять разів більше пішоходів, ніж проїжджало автомобілів у пікові години [19]. Це дозволяє говорити про необхідність таких просторів в містах.

Локальний тип громадського простору характеризується розповсюдженням в межах певної ділянки (рис. 8). Такий тип простору має як просторові, так і функціональні обмеження, тобто локалізується в певних рамках, чітко фіксуючи та організовуючи соціальні процеси, які в ньому передбачені. Даний тип представлений внутрішньоквартальними просторами різних масштабів та внутрішніми дворами окремих будівель чи комплексів, замкненими або напіввідкритими просторами, що планувально та функціонально обмежені оточуючою забудовою та прилеглими вулицями.

Локалізований громадський простір може функціонувати як самостійний фрагмент середовища, а також бути частиною комплексу будівель в якості буферного простору між зовнішнім та внутрішнім середовищем.

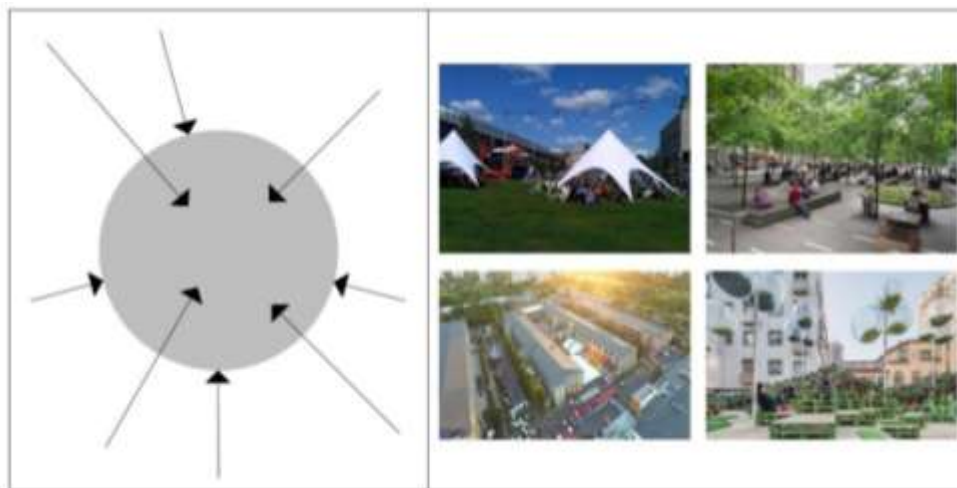

Рис. 8. Локальний простір

В Сумах громадські організації близько семи років тому підписали меморандум з міською адміністрацією та перетворили занедбаний двір в громадський простір – Дворик на Кузнечній [20]. Організатори прибрали територію від сміття, бруду та зайвої рослинності. Під час пандемії він припинив свою діяльність, однак, другим подихом став період з кінця лютого 2022 році. Спочатку він працював як волонтерський штаб, згодом – як культурний простір.

Зараз цей простір наповнений меблями з палет, гірляндами, музичним обладнанням та фуд-зоною. Раз на тиждень там проводять Соборні вечори. Крім цього, стендапи, вистави, мистецькі та музичні події. Дворик був ініціативою молоді, яка хотіла вплинути на культуру міста, певним викликом та вимогою громади. Для молоді це «місце сили», де вони можуть гарно провести час, відпочити та хоча б ненадовго не думати про жорстокість війни. Люди спілкуються, обмінюються емоціями, проводять дискурси в приємній атмосфері. Інфраструктура також покращується за рахунок міжнародних фондів та, частково, прибутків з івентів (рис. 9).

Рис. 9. Дворик на Кузнечній, Суми [20]

В Києві одним з прикладів є реновація київської площі Арсенальна та її перетворення на новий креативний простір в рамках проєкту A-Station, було передбачено реставрацію та редевелопмент історичних корпусів колишнього заводу «Арсенал», будівлі військової комендатури та Микільської брами, які є частиною Київської фортеці [21]. Проєкт передбачав комплексне відновлення будівель і прилеглої території. Спочатку була проведена робота з реновації колишніх будівель заводу «Арсенал» і прилеглої території. Kyiv Food Market став популярною локацією, з якої і почалися зміни. Згодом відновлення торкнулося і будівель поряд (рис. 10). Це все завершилось роботою з благоустроєм: з'явилися зелені зони, сучасні інсталяції, безбар'єрний простір [22].

Рис. 10. Нове озеленення скверу перед будівлею колишнього цеху заводу «Арсенал», Київ [24]

Наступним етапом стала реновація будівлі військової комендатури, Микільської брами та площі біля станції «Арсенальна» [23]. У відреставрованих будівлях розмістилися магазини та заклади харчування. Сама площа стала громадським безбар'єрним простором з зеленими зонами та новим вуличним освітленням. За станцією Арсенальна на місці пустирю розташувався фонтан з місцями для відпочинку [24]. Впродовж дня можна бачити дуже багато людей, що відпочивають і прогулюються площею. Фонтан дуже приваблює дітей, тож площа є актуальною і для сімейного відпочинку, центром тяжіння для містян та туристів, які хочуть відкрити нові локації (рис. 11).

Рис. 11. Відреставрована будівля колишньої військової комендатури, Київ [24]

Розкритий тип простору в середовищі міста представлений відкритими великими ділянками вільними від забудови: майдани, ландшафтно-рекреаційні простори (сквери, парки), озеленені приміагістральні території (рис. 12). Функціональне напавлення таких просторів може бути різноманітним: ландшафтні об'єкти з тихими зонами відпочинку, тематичні парки, прогулянкові зони з місцями для сидіння, майдани для проведення різних заходів тощо. Громадські простори розкритого типу, здебільшого, виступають в якості композиційних вузлів в каркасі міста та об'єктів, що мають важливе містобудівне значення.

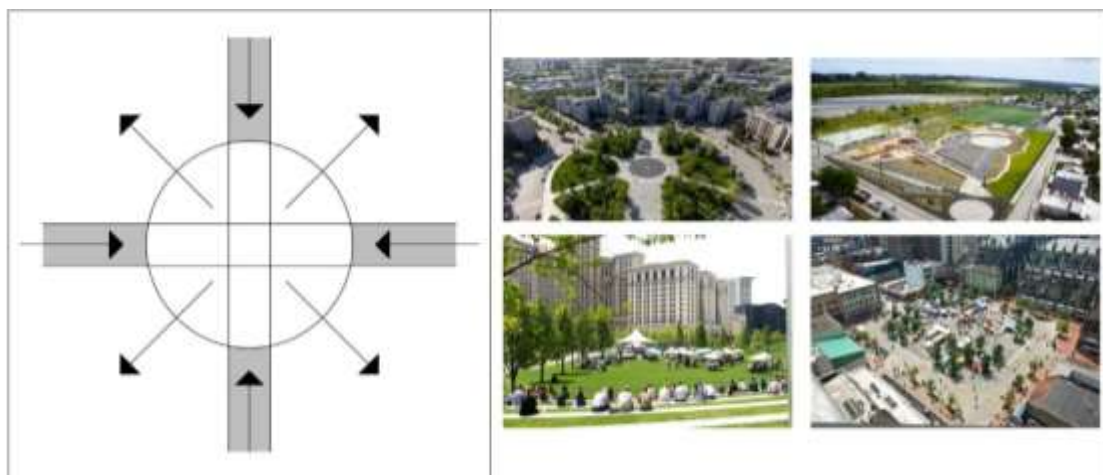

Рис. 12. Розкритий простір

За останні роки місто Дніпро є гарним прикладом урбаністичних проєктів, зокрема, ревіталізацій окремих вулиць. В 2003 році відкрили Кельнський бульвар, що став одним з перших проєктів створення сучасних громадських просторів в місті. Ідея створення бульвару виникла на початку 2000-х років, коли місто активно розвивалося і потребувало нових пішохідних зон для комфортного відпочинку мешканців та туристів. Бульвар був задуманий як сучасний міський простір, що поєднує в собі архітектурну естетику, культурні об'єкти та місця для відпочинку. Заснований на місці старих будівель і занедбаних ділянок, бульвар швидко став популярним місцем для прогулянок і відпочинку. Головною окрасою бульвару є алея з фонтанів, лави, різне озеленення, скульптури, інсталяції, дитяча зона, а вздовж нього розміщені торгові центри та різні заклади харчування. Слід зазначити, що особливої

атмосфери надають бульвару світлові ефекти. На Різдво його прикрашають яскравими ілюмінаціями та ялинкою, що ще більше приваблює містян. Зелені зони користуються попитом для спокійного відпочинку, вільні ж простори часто використовуються для проведення різних культурних заходів. На бульварі також є різні розваги для всієї родини, включаючи кінотеатри, інтерактивні музеї та ігрові зони [25].

Пізніше Кельнський бульвар було продовжено. В XX столітті на перехресті двох бульварів знаходився міст, зараз же – скульптура Атланта, який метафорично несе на собі залізні кайдани. За задумом він звільняється від кайданів в місці зустрічі двох бульварів – «минулого» і «майбутнього» [26]. Бульвар має свій культурний сенс, свою історію та особливий символізм. Головною ландшафтною домінантою нового простору є струмок довжиною 200 м, який простягається через весь бульвар і символізує підземну річку Половиця, що протікає прямо під вулицею [27].

Реконструкція вулиці Короленка в 2019-2020 роках була певним поштовхом у формуванні пішохідного каркасу міста, що мав на меті створення людиноцентричного та комфортного міста [13]. Колишня автомобільна вулиця перетворилася на сучасний громадський простір для соціальної активності та творчих проявів, що контрастує з історичною забудовою вулиці. Значну увагу автори проєкту приділили освітленню, яке може змінювати свій відтінок та насиченість відповідно до різних сценаріїв використання. Крім транзитної зони, тут розташували лави для відпочинку, фонтан, кілька арт-інсталяцій та інтерактивний медіаекран (рис. 13).

Рис. 13. Вулиця Короленка, Дніпро [13]

У Дніпрі в 2023 році відкрили оновлений сквер на Успенській площі, яка є однією з найстаріших площ міста [28]. У XIX ст. це місце було точкою тяжіння, бо на площі розташовувався Успенський собор зі сквером. В радянський період собор втратив свою традиційну функцію, а сквер почав деградувати. Пізніше це місце стало вагомим транспортним вузлом міста та пішохідною сполукою між зупинками громадського транспорту та навколишніми комерційними, культурними об'єктами та рекреаційними зонами міста. Зараз територія в 1,45 га має актуальні пішохідні зв'язки, в сквері висаджено близько 300 нових дерев, створено простір з різними зонами, враховуючи потреби різних соціальних груп.

Під час формування оновленої планувальної структури площі використовували історичну логіку – орієнтування на головну композиційну вісь від колишнього вівтаря Успенського собору через площу на вулицю Ливарну з виходом на набережну. В свою чергу діагональні зв'язки мають транзитну функцію. Різні типи пішохідних зв'язків виконані з

окремого типу мощення, зокрема, індивідуального виготовлення та світлової бруківки. Таким чином, сформована сітка пішохідних зв'язків утворює ділянки різних функціональних зон: ігрову зону з дитячими майданчиками, зону тихого відпочинку з островами квітучих декоративних дерев і фестивальну зону з трирівневою терасою, фонтаном та вільним простором для подій. Активна ігрова зона червоного кольору контрастує з озелененням та вимощена гумовим покриттям, а також передбачає розташування скеледрому, мотузкового майданчику, штучного бетонного рельєфу, гамаків, гірок, аркового тунелю тощо. Для дорослих передбачені місця для сидіння. У центрі площі розташована каскадна тераса довжиною 72 метри та фонтан, що виділяють центральну частину площі та формують простір для заходів або відпочинку. Інша частина площі більш камерна і передбачає спокійний відпочинок. Зелені зони розміщені по всій території для комфортного перебування та створення тіні. Ігрову зону від дороги відділяють незвичні дизайнерські споруди з металевою лускою, що є гарним естетичним рішенням для фасадів громадських вбиралень. Як і в інших проєктах Дніпра значну увагу було приділено освітленню площі для комфортного перебування містян (рис. 14).

Рис. 14. Успенська площа, Дніпро [28]

Харків, що знаний своїми парками, створив свою ініціативу щодо сучасних громадських просторів – урбан-парків. Такі зони з'являються в різних районах міста: в Молодіжному парку, Холодногірському сквері, на бульварі Юр'єва та на Салтівці. Подібні зони були заплановані і в інших частинах міста, однак, цьому завадило повномасштабне вторгнення та постійні обстріли міста. Такі зони сприяють культурному розвитку молоді, соціальній адаптації та популяризують здоровий спосіб життя. За словами одного з організаторів цієї ініціативи урбан-парки перетворилися на постійний магніт для молоді та вплинули на імідж Харкова.

У жовтні 2020 року на оновленому бульварі Юр'єва відкрили урбан-парк (рис. 15), що складається з семи зон: майданчики для стрітболу та волейболу, корти для гри у п'яну футбол та футбол 3х3, паркур-траса, скейт-парк та памп-трек – кільцева велосипедна траса з різноманітними нахилами поверхні [13].

Рис. 15. Урбан-парк в бальварі Юр'єва, Харків [13]

В 2021 році відкрився найбільший, поки що, урбан-парк на Салтівці [29]. Для занять вуличними видами спорту перебудували старий дитячий парк. Тепер локація пристосована для брейк-дансу, панна-футболу, футбольного фрістайлу, стрітболу, боулдерінгу тощо. Також є скейт-парк, паркур-траса, майданчик для занять воркаутом і дитяча локація, адаптована для дітей з інвалідністю (рис. 16). Над створенням проєктів працює багато фахівців з різних галузей, які займаються відповідними видами вуличної культури, що є новим досвідом для України. Для кожної локації розробляється окрема концепція.

Рис. 16. Урбан-парк на Салтівці, Харків [29]

Висновки. Мережа громадських просторів міста є невід'ємною складовою, що сприяє розвитку соціокультурних процесів. На прикладі міст України можна впевнено сказати, що збільшення кількості громадських просторів підвищує комфортність та сприяє формуванню здорового активного міського середовища. Громадські простори повинні бути розраховані на вдоволення потреб різних верст населення, що буде одним з факторів їх успішного функціонування. Сьогоднішні реалії говорять про те, що створення нових та вдосконалення існуючих громадських просторів повинно базуватися на комплексному підході, де фізичні характеристики простору, якими оперує архітектура, та особливості соціальної складової міста повинні розглядатися невід'ємно один від одного.

Планувально-просторові характеристики громадських просторів, що дозволяють розділити їх за певними типологічними ознаками, по-різному впливають на формування в них соціальної активності населення та специфіку розміщення функцій. Тому при їх формуванні необхідно ретельно дослідити особливості соціокультурного середовища, актуальні потреби громади, оскільки саме вони можуть стати основою для формування архітектури та дизайну громадського простору.

Література

- [1] Громадські простори: 10 принципів об'єднання людей та вулиць. Про мобільність: веб-сайт. URL: <https://pro-mobility.org/innovaciyi/gromadski-prostori-10-principiv-obied/> (дата звернення 24.12.2024)
- [2] Простір для щастя. Як місто впливає на наше ментальне здоров'я. LIGA.net: веб-сайт. URL: <https://life.liga.net/poyasnennya/article/prostranstvo-dlya-schastya-kak-gorod-vliyaet-na-nashe-mentalnoe-zdorove> (дата звернення 24.12.2024)
- [3] Лукін С.Ю. Узагальнення засад функціонування публічного простору міста. Публічне управління і адміністрування в Україні. 2019. №13. С.50-54. <https://pag-journal.iei.od.ua/archives/2019/13-2019/11.pdf> (дата звернення 24.12.2024)
- [4] Лукін С.Ю. Публічний простір європейських країн у системі глобалізованого світу за дослідженнями зарубіжних авторів. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Державне управління. 2020. 31 (70) № 2. С. 127-133. <https://doi.org/10.32838/2663-6468/2020.2/21> (дата звернення 24.12.2024)
- [5] Лукін С.Ю. Публічний простір міста як інструмент вивчення емпіричного прояву трансформаційних змін суспільства. Актуальні проблеми державного управління. 2019. №2(56). С. 47-51.
- [6] Парфентьєва І.О., Мельник Ю.А., Гусачук Д.А., Ільчук Н.І. Формування публічного простору сіл в аспекті об'єднання територіальних громад. Сучасні технології та методи розрахунків у будівництві. 2019. №11. С. 107-114. [https://doi.org/10.36910/6775-2410-6208-2019-1\(11\)-13](https://doi.org/10.36910/6775-2410-6208-2019-1(11)-13) (дата звернення 24.12.2024)
- [7] Jie Qi, Suvodeep Mazumdar, Ana C. Vasconcelos. Understanding the Relationship between Urban Public Space and Social Cohesion: A Systematic Review. International Journal of Community Well-Being. 2024. №7. Р. 155–212. <https://doi.org/10.1007/s42413-024-00204-5> (дата звернення 24.12.2024)
- [8] Сулик Т. Соціальний контакт як складова громадського простору міста. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: «Архітектура». 2023. № 1 (9). С.185-190. <https://doi.org/10.23939/sa2023.01.185> (дата звернення 24.12.2024)
- [9] Мезенцев К.В., Провотар Н.І., Пальчук М.В. Публічні простори через призму партисипативного міського планування – приклад Києва. Український географічний журнал. 2020, 2(110). С. 30-37. <https://doi.org/10.15407/ugz2020.02.030> (дата звернення 24.12.2024)
- [10] Міхно Н. Особливості (ре)конфігурації публічних просторів у місті: до питання актуалізації проблеми у науковому дискурсі. Науково-теоретичний альманах Грані. 2019. №22(7). С. 13-20. <https://doi.org/10.15421/171969> (дата звернення 24.12.2024)
- [11] Міхно Н.К. Місто як культурний текст: особливості семантики та синтагматики міського простору: монографія. Дніпро: Видавничо-поліграфічний дім «Формат А+». 2020. 423 с.
- [12] Поліщук С., Шевченко О. Як створити громадський простір: практичні рекомендації для громад. Програма U-LEAD з Європою. URL: https://decentralization.ua/uploads/library/file/776/ULEAD_public.pdf (дата звернення 24.12.2024)

- [13] 15 найкращих урбаністичних проєктів десятиліття в Україні. Хмарочос: веб-сайт. URL: <https://hmarochos.kiev.ua/2020/12/30/15-najkrashhyh-urbanistychnyh-proyektiv-desyatlittya-v-ukrayini/> (дата звернення 24.12.2024)
- [14] Львів – не тільки про авто: як місто стає зручним для пішоходів. Фотографії старого Львова: веб-сайт. URL: <https://photo-lviv.in.ua/lviv-ne-tilky-pro-avto-iak-misto-staie-zruchnym-dlia-pishokhodiv/> (дата звернення 24.12.2024)
- [15] Як у Львові створюють європейські вулиці? Проєкти Олександра Шутюка. Хмарочос: веб-сайт. URL: <https://hmarochos.kiev.ua/2022/02/17/yak-u-lvovi-stvoryuyut-yevropejski-vulyczy-proyekty-oleksandra-shutyuka/> (дата звернення 24.12.2024)
- [16] Вулиця Ольги Кобилянської. Буковина інфо: Туристична інформація про Буковину та Чернівці: веб-сайт. URL: <https://buktour.icu/chernivtsi/vyznachni-mistsia/ploshchita-vulytsi/192-vulytsia-olhy-kobylianskoj.html> (дата звернення 24.12.2024)
- [17] Громадський транспорт, пішохідні вулиці, парки. Як Чернівці створюють європейську міську інфраструктуру. Тексти.org.ua: веб-сайт. URL: <https://texty.org.ua/articles/113819/hromadskyj-transport-pishohidi-vulyci-parku-yak-chernivci-stvoryuyut-yevropejsku-misku-infrastukturu/> (дата звернення 24.12.2024)
- [18] Пішохідні зони у Чернівцях: чому їх більше та який вплив вони мають. Суспільне Чернівці: веб-сайт. URL: <https://suspilne.media/chernivtsi/875755-pisohidni-zoni-u-vernivcah-comu-ih-bilsae-ta-akij-vpliv-voni-maut/> (дата звернення 24.12.2024)
- [19] Одна з вулиць Чернівців стала пішохідною після експерименту. Як вона виглядає зараз? Хмарочос: веб-сайт. URL: <https://hmarochos.kiev.ua/2023/06/27/odna-z-vulycz-vernivcziv-stala-pishohidnoyu-pislya-eksperymentu-yak-vona-vyglyadaye-zaraz/> (дата звернення 24.12.2024)
- [20] Король А. Як з'явився Дворик на Кузнечній: від нетворкінгів на палетах до майданчика зі своїм стилем? Цукр: веб-сайт. URL: <https://cukr.city/city/2023/istoriya-dnk/> (дата звернення 24.12.2024)
- [21] Біля метро «Арсенальна» відкрили оновлену площу. Раніше цей проєкт критикували за зрубані дерева (фото). Хмарочос: веб-сайт. URL: <https://hmarochos.kiev.ua/2020/12/29/bilya-metro-arsenalna-vidkryly-onovlenu-ploshhu-ranishe-tsej-proyekt-krytykuvaly-za-zrubani-dereva-foto/> (дата звернення 24.12.2024)
- [22] Як виглядає новий публічний простір перед столичним метро «Арсенальна». Property Times: веб-сайт. URL: https://propertytimes.com.ua/novosti/yak_viglyadae_noviy_publichniy_prostir_pered_stolichnim_metroarsenalna (дата звернення 24.12.2024)
- [23] Віталій Кличко відкрив новий громадський простір і фонтан на Арсенальній площі (+фото, відео). Офіційний портал Києва: веб-сайт. URL: https://kyivcity.gov.ua/news/vitaliy_klichko_vidkriv_noviy_gromadskiy_prostir_i_fontan_na_arsenalniy_ploschi_foto/ (дата звернення 24.12.2024)
- [24] А-Station. Інвестиції в суспільний простір. Pragmatika: веб-сайт. URL: <https://pragmatika.media/a-station-investytsii-v-suspilnyi-prostir/> (дата звернення 24.12.2024)
- [25] Катеринославський бульвар: довжиною 250 метрів. Що цікавого, в Дніпрі? Dnipro-Day: веб-сайт. URL: <https://dnipro-day.com/katerinoslav-boulevard-in-dnipro/> (дата звернення 24.12.2024)
- [26] Атлант, Агора і струмок постали над підземною річкою у Дніпрі. ДНІПРО. ГОЛОВНЕ: веб-сайт. URL: <https://glavnoe.dp.ua/articles/atlant-ahora-i-strumok-postaly-nad-pidzemnoiu-richkoiu-u-dnipri/> (дата звернення 24.12.2024)

- [27] Вадим Єрмолаєв допоможе добудувати Катеринославський бульвар у Дніпрі. RAU.UA: веб-сайт. URL:<https://rau.ua/novyni/vadim-ermolaev/> (дата звернення 24.12.2024)
- [28] Нова архітектура старої площі: відродження історичної семантики Успенської площі в Дніпрі. Pragmatika: веб-сайт. URL: <https://pragmatika.media/news/nova-arkhitektura-staroi-ploshchi-vidrozhennia-istorychnoi-semantyky-uspenskoii-ploshchi-v-dnipri/> (дата звернення 24.12.2024)
- [29] На Салтівці відкрили найбільший у Харкові урбан-парк. Харків Times: веб-сайт. URL: <https://times.kharkiv.ua/2021/07/13/na-saltivtsi-vidkrili-najbilshij-urban-park/> (дата звернення 03.01.2025)

References

- [1] Public spaces: 10 principles of uniting people and streets. About mobility: website. [Online]. Available: <https://pro-mobility.org/innovaciyi/gromadski-prostori-10-principiv-obied/> (retrieved 24.12.2024)
- [2] Space for happiness. How the city affects our mental health. LIGA.net: website. [Online]. Available: <https://life.liga.net/poyasnennya/article/prostranstvo-dlya-schastya-kak-gorod-vliyaet-na-nashe-mentalnoe-zdorove> (retrieved 24.12.2024)
- [3] Lukin S.Yu. (2019). Generalization of the principles of the functioning of the public space of the city. Public management and administration in Ukraine, 13, 50-54.<https://pag-journal.iei.od.ua/archives/2019/13-2019/11.pdf> (retrieved 24.12.2024)
- [4] Lukin S.Yu.(2020). Public space of European countries in the system of the globalized world according to the research of foreign authors. Scientific notes of the V.I. Vernadsky TNU. Series: Public administration, 31 (70), 2, 127-133. <https://doi.org/10.32838/2663-6468/2020.2/21> (retrieved 24.12.2024)
- [5] Lukin S.Yu. (2019). Public space of the city as a tool for studying the empirical manifestation of transformational changes in society. Current problems of public administration, 2(56), 47-51.
- [6] Parfentyeva I.O., Melnyk Yu.A., Gusachuk D.A., Ilchuk N.I. (2019). Formation of public space of villages in the aspect of uniting territorial communities. Modern technologies and calculation methods in construction, 11, 107-114. [https://doi.org/10.36910/6775-2410-6208-2019-1\(11\)-13](https://doi.org/10.36910/6775-2410-6208-2019-1(11)-13) (retrieved 24.12.2024)
- [7] Jie Qi, Suvodeep Mazumdar, Ana C. Vasconcelos. (2024). Understanding the Relationship between Urban Public Space and Social Cohesion: A Systematic Review. International Journal of Community Well-Being, 7, 155–212. <https://doi.org/10.1007/s42413-024-00204-5> (retrieved 24.12.2024)
- [8] Sulyk T. (2023). Social contact as a component of the public space of the city. Bulletin of the National University «Lviv Polytechnic». Series: «Architecture», 1 (9). P.185-190. <https://doi.org/10.23939/sa2023.01.185> (retrieved 24.12.2024)
- [9] Mezentsev K.V., Provotar N.I., Palchuk M.V. (2020). Public spaces through the prism of participatory urban planning - the example of Kyiv. Ukrainian Geographical Journal, 2 (110), 30-37. <https://doi.org/10.15407/ugz2020.02.030> (retrieved 24.12.2024)
- [10] Mikhno N. (2019). Peculiarities of (re)configuration of public spaces in the city: to the issue of actualization of the problem in scientific discourse. Scientific and theoretical almanac Grani, 22(7), 13-20. <https://doi.org/10.15421/171969> (retrieved 24.12.2024)
- [11] Mikhno N.K. (2020). City as a cultural text: features of semantics and syntagmatics of urban space: monograph. Dnipro: Publishing and printing house «Format A+». 423 p.

- [12] Polishchuk S., Shevchenko O. How to create a public space: practical recommendations for communities. U-LEAD with Europe Program. [Online]. Available: https://decentralization.ua/uploads/library/file/776/ULEAD_public.pdf (retrieved 24.12.2024)
- [13] 15 best urban projects of the decade in Ukraine. Skyscraper: website. [Online]. Available: <https://hmarochos.kiev.ua/2020/12/30/15-najkrashhyh-urbanistychnyh-proyektiv-desyatlitya-v-ukrayini/> (retrieved 24.12.2024)
- [14] Lviv - not only about cars: how the city becomes pedestrian-friendly. Photos of old Lviv: website. [Online]. Available: <https://photo-lviv.in.ua/lviv-ne-tilky-pro-avto-iak-misto-staie-zruchnym-dlia-pishokhodiv/> (retrieved 24.12.2024)
- [15] How are European streets created in Lviv? Projects by Oleksandr Shutuiuk. Skyscraper: website. [Online]. Available: <https://hmarochos.kiev.ua/2022/02/17/yak-u-lvovi-stvoryuyut-yevropejski-vulyczy-proyekty-oleksandra-shutyuka/> (retrieved 24.12.2024)
- [16] Olga Kobylyanska Street. Bukovina Info: Tourist information about Bukovina and Chernivtsi: website. URL: <https://buktour.icu/chernivtsi/vyznachni-mistsia/ploshchi-ta-vulytsi/192-vulytsia-olhy-kobylianskoi.html> (retrieved 24.12.2024)
- [17] Public transport, pedestrian streets, parks. How Chernivtsi creates European urban infrastructure. Teksty.org.ua: website. [Online]. Available: <https://texty.org.ua/articles/113819/hromadskyj-transport-pishohidi-vulyci-parky-yak-chernivci-stvoryuyut-yevropejsku-misku-infrastukturu/> (retrieved 24.12.2024)
- [18] Pedestrian zones in Chernivtsi: why they are increasing and what impact they have. Public Chernivtsi: website. [Online]. Available: <https://suspilne.media/chernivtsi/875755-pisohidni-zoni-u-cernivcah-comu-ih-bilsae-ta-akij-vpliv-voni-maut/> (retrieved 24.12.2024)
- [19] One of the streets of Chernivtsi became pedestrian after an experiment. What does it look like now? Skyscraper: website. [Online]. Available: <https://hmarochos.kiev.ua/2023/06/27/odna-z-vulycz-chernivcziv-stala-pishohidnoyu-pislya-eksperymentu-yak-vona-vyglyadaye-zaraz/> (retrieved 03.12.2023)
- [20] Korol A. How did Dvorik na Kuznechna appear: from networking on pallets to a venue with its own style? Cukr: website. [Online]. Available: <https://cukr.city/city/2023/istoriya-dnk/> (retrieved 03.12.2023)
- [21] A renovated square was opened near the Arsenalna metro station. Previously, this project was criticized for the felled trees (photo). Skyscraper: website. [Online]. Available: <https://hmarochos.kiev.ua/2020/12/29/bilya-metro-arsenalna-vidkryly-onovlenu-ploshhu-ranishe-tsej-proyekt-krytykuvaly-za-zrubani-dereva-foto/> (retrieved 24.12.2024)
- [22] What does the new public space in front of the capital's Arsenalna metro station look like? Property Times: website. [Online]. Available: https://propertytimes.com.ua/novosti/yak_viglyadae_noviy_publichniy_prostir_pered_stolichnim_metroarsenalna (retrieved 24.12.2024)
- [23] Vitaliy Klitschko opened a new public space and fountain on Arsenalna Square (+photo, video). Official portal of Kyiv: website. [Online]. Available: https://kyivcity.gov.ua/news/vitaliy_klichko_vidkriv_noviy_gromadskiy_prostir_i_fontan_na_arsenalniy_ploschi_foto/ (retrieved 24.12.2024)
- [24] A-Station. Investments in public space. Pragmatika: website. [Online]. Available: <https://pragmatika.media/a-station-investytsii-v-suspilnyi-prostir/> (retrieved 24.12.2024)
- [25] Katerynoslavsky Boulevard: 250 meters long. What's interesting in the Dnipro? Dnipro-Day: website. [Online]. Available: <https://dnipro-day.com/katerinoslav-boulevard-in-dnipro/> (retrieved 24.12.2024)

- [26] Atlant, Agora and a stream appeared above the underground river in the Dnipro. DNIPRO. MAIN: website. [Online]. Available: <https://glavnoe.dp.ua/articles/atlant-ahora-i-strumok-postaly-nad-pidzemnoiu-richkoiu-u-dnipri/> (retrieved 24.12.2024)
- [27] Vadim Yermolaev will help complete the construction of Katerynoslavsky Boulevard in Dnipro. RAU.UA: website. [Online]. Available: <https://rau.ua/novyni/vadim-ermolaev/> (retrieved 24.12.2024)
- [28] New architecture of the old square: the revival of the historical semantics of Uspenskaya Square in Dnipro. Pragmatika: website. [Online]. Available: <https://pragmatika.media/news/nova-arkhitektura-staroi-ploshchi-vidrozhennia-istorychnoi-semantyky-uspenskoi-ploshchi-v-dnipri/> (retrieved 24.12.2024)
- [29] The largest urban park in Kharkiv has been opened on Saltivka. Kharkiv Times: website. [Online]. Available: <https://times.kharkiv.ua/2021/07/13/na-saltivtsi-vidkrili-najbilshij-urban-park/> (retrieved 03.01.2025)

FORMATION OF PUBLIC SPACES AS A MEANS OF IMPROVING OF SOCIO-CULTURAL PROCESSES OF THE URBAN ENVIRONMENT

¹**Vakhnichenko O.**

avakhnichenko@gmail.com, ORCID: 0000-0002-1244-8852
Odesa State Academy of construction and architecture, Ukraine
4, Didrikhson str., Odessa, 65029, Ukraine

²**Rudenko A.**

alinarudenko75@gmail.com, ORCID: 0000-0001-5416-7306
Kharkiv National University of O. M. Beketov Municipal Economy, Ukraine,
Chornoglazivska str. 17, Kharkiv, 61002, Ukraine

Abstract. The article examines the features of the formation of public spaces in the urban environment. They are an important means of improving the physical qualities of the environment and centers of social activity of the population. An overview of modern research on public spaces related to socio-cultural processes is provided. Public spaces have undergone a long process of evolution: from the agora to the modern open social space. Public spaces of the city are centers of social interaction of the population, they act as an element of the functional-spatial organization of the environment and socio-cultural center. It is noted that several different aspects influence the parameters of public space and social contacts between people: the features of the location of surrounding buildings, the overall dimensions of the street, the availability of infrastructure, transport accessibility, recreational areas, population density, etc. Scientific research on the sociology of the city is directly related to the physical features of the urban environment. The quality of public spaces and the activity of their use by city residents depends on the variety of behavioral scenarios.

Planning and spatial characteristics of public spaces form several main types: a linear type of space, which has a deep and frontal opening; a local type is a semi-closed or closed space, limited by block development; open space is represented by areas of the environment free from development: squares, parks, squares, etc. According to each of these types, examples of public spaces in different cities of Ukraine and their impact on the development of socio-cultural processes in the environment are considered.

The article states that an increase in the number of public spaces in the city contributes to the formation of a healthy active environment in which there is a place for all segments of the population.

Keywords: public space, urban environment, socio-cultural processes.